

Program Národní a kulturní identity (NAKI II)
Projekt VaV MK ČR DG16P02M034
Identifikace a prezentace památkového potenciálu historické kulturní krajiny České republiky

Specializovaná mapa s odborným obsahem
Identifikace kulturně historických hodnot jednotky historické kulturní krajiny
Reliktní krajina Olomouc (Táborová pevnost Olomouc)

Průvodní zpráva k výsledku

Předkladatel výsledku:

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice,
Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 162/3, 118 01 Praha 1

Hlavní řešitel (autor - garant výsledku):

Mgr. Ondřej Malina, Ph.D.

Spoluřešitelé (spoluautoři)

Ing. Marek Ehrlich (NPÚ), Ing. Martin Weber (VÚKOZ, v.v.i.)

Výstup byl zpracován v rámci řešení II. etapy projektu, jejímž cílem je Identifikace a dokumentace památkově hodnotných segmentů, struktur a prvků vybraných částí historické kulturní krajiny.

I) Cíl výsledku specializovaná mapa s odborným obsahem

Základním cílem tvorby specializované mapy „Reliktní krajina Olomouc - Táborová pevnost Olomouc“ je vytvoření a ověření tematických vrstev a klasifikace objektů reliktní krajiny pro účel dokumentace, evidence, a presentace. Zejména objekty dochované pouze v podobě terénních reliktní se zatím nedočkaly adekvátního zhodnocení a ochrany a dosud se na internetu nevyskytuje žádná mapa, která by zachycovala všechny hlavní dochované i zaniklé objekty pevnosti na jednom místě. Pomocí systematického zpracování a vyhodnocení historických mapových děl a kombinací s detailní znalostí reliéfu získanou z dat leteckého laserového skenování (též LLS či LiDAR) lze získat velkou sumu poznatků o struktuře a poloze terénních reliktní. Díky jejich zpracování v jednotném systému lze takto získaná data snáze evidovat, třídít a využívat v procesu poznání historické kulturní krajiny i v památkové péči. U stojících objektů umožňuje předkládaná mapa lépe chápat jejich souvislost s jejich okolím a zjistit prostorovou strukturu zachování památkových hodnot.

II) Vlastní popis výsledku

Předkládaná mapa obsahuje tyto úrovně:

- hranice zájmové lokality
- jádrová oblast historické kulturní krajiny - polygony
- stavby a soubory historicky či architektonicky cenné
- plošné části historické kulturní krajiny - polygony

Hranice zájmové lokality byly vymezeny polygony na úrovni přesnosti dat ZABAGED. Vedeny jsou po cestách, okraji lesa či mezích. V místě dochovaných stavebních objektů fortů byly definovány i na úrovni přesnosti katastrální mapy dle polygonové datové vrstvy RUIAN (parcely).

Jádrová oblast zahrnuje polygony nejvýznamnějších ploch reliktní krajiny, opět definované především na základě dat ZABAGED (RUIAN), případně doplněných o ruční korekci rozsahu.

V případě Reliktní krajiny Olomouc - Táborové pevnosti Olomouc, byla kvůli jejímu obrovskému rozsahu věnována pozornost pouze vojenským objektům souvisejícím s se starší bastionovou a mladší fortovou pevností.

Pomocí hyperlinkových odkazů je k záznamům připojena kombinovaná mapová dokumentace, která nabízí o stavu a rozsahu dochovaných i nedochovaných objektů lepší

informaci než fotodokumentace. Dále jsou případně připojeny odkazy na Památkový katalog NPÚ.

Plošné militární relikty (plochy fortů, plochy s indikací zaniklých částí fortifikace porostovými příznaky, plochy zaniklého bastionového opevnění apod.) jsou dokumentovány ve vrstvě **Plošné části historické kulturní krajiny**. Vektorizace zde vycházela především z detailního digitálního modelu terénního reliéfu (většinou data LLS 5G s velikostí rastru 0,5m s kompozitní vizualizací složenou ze tří vrstev). Rozsah a funkce objektů byly dále upřesňovány podle nejpřesnějšího dostupného pramene. Využívány byly jak polohopisné podklady veřejně dostupných mapových služeb, tak i mapy III. vojenského mapování (1:25000). Významnou roli hrají historické ortofotomapy, využita byla ortofotomapy z let 1953 (WMS služba NPÚ).

U všech vrstev je evidován druh podkladu, podle jakého byl vektorizován prostorový rozsah objektů a přesnost jejich vymezení. Vzhledem k tomu, že data jsou získávána i od externích řešitelů, eviduje se i autor zdrojové informace.

III) Návrh využití výsledku

Výhody popisované specializované mapy s odborným obsahem lze spatřovat v:

- evidenci, jednoznačné identifikaci a jednotné klasifikaci prostorových dat o reliktní kulturní krajině.
- usnadnění spolupráce všech řešitelů projektu bez potřeby instalace SW prohlížeče GIS dat na lokálním počítači, s minimálními nároky na znalost GIS.
- přehledu o prostorové distribuci militárních reliktních, jejich vzájemném vztahu a vztahu k současné zástavbě.
- získání základu pro lepší plánování památkové ochrany
- zpřístupnění tematických vrstev projektu odborné a širší veřejnosti.

IV) Seznam použité související literatury

Mapové podklady

Mapová služba WMS – Ortofoto ČÚZK

Mapová služba WMS - Základní mapa 1:10 000 (ZABAGED® ČÚZK)

Mapová služba WMS - ortofotomapa 1953 (CENIA, NPÚ)

Mapová služba WMS - DMR 5G (Stínovaný model reliéfu) ČÚZK

Mapy III. vojenského mapování -

http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25M

Mapy II. vojenského mapování - <http://oldmaps.geolab.cz> © 2nd Military Survey, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna. © Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>. © Ministerstvo životního prostředí ČR - <http://www.mzp.cz>

Literatura

- Michna, P. 1996: Pevnost Olomouc. Průvodce dějinami olomoucké pevnosti do konce 18. století. Olomouc : Vlastivědné muzeum, 52 s.
- Michna, P. 1997: Bastionová pevnost Olomouc. Od opevněného města k tereziánské pevnosti. Průvodce dějinami a expozicí. Olomouc : Vlastivědné muzeum a Nadace Domu armády, 56 s.
- Viktořík, M. 2000: Táborová pevnost Olomouc. Modernizace olomoucké pevnosti v 19. století. České Budějovice : Veduta, 277 s., ISBN:978-80-86829-71-5
- Kuch-Breburda, M. - Kupka, V. 2003: Pevnost Olomouc. Dvůr Králové nad Labem : Fortprint, 311 s., Edice Pevnosti, sv. 23. ISBN:80-86011-21-6.
- Fiala, J. - Štěpán, J. - Koudela, M. - Kaňák, B. - Kauerová, V. - Zavadil, M. - Stecker, M. 2009: Olomouc ve víru válek. Olomouc : Danal, 144 s.
- Fortová pevnost Olomouc - plán pevnosti. 2015. Olomouc : Informační centrum Olomouc

V) Seznam publikací, které předcházely výsledku Specializovaná mapa s odborným obsahem

- Malina, O. 2015: Hledání neviditelného. Relikty plužiny zaniklých středověkých vsí a možnosti jejich detekce a interpretace na datech LLS. Zprávy památkové péče 75/6, s. 513-520.
- Identifikace a dokumentace jako základ památkové ochrany předindustriálních montánních areálů (Nmetc; Hrubý, P. a kol. 2016; spoluautor, <http://invenio.nusl.cz/record/374034?ln=cs>).
- Stavebněhistorický a archeologický průzkum a hodnocení stavebních, technických a uměleckých objektů v památkách zahradního umění (Nmetc, Šantrůčková, M. a kol. 2015; spoluautor, <http://invenio.nusl.cz/record/201195>).
- O. Malina, A. Kratochvílová, T. Karel 2017: Hřebečná – hornická kulturní krajina, č.j. MK 66178/2017 OVV

T. Karel, A. Kratochvílová, A. Krusová, O. Malina, L. Zeman 2017: Jáchymov, Abertamy – Horní Blatná – Boží Dar – hornická kulturní krajina, č.j. MK 66178/2017 OVV

VI) Datové přílohy na CD

- (1) Identifikace kulturně historických hodnot jednotky historické kulturní krajiny - Reliktní krajina Olomouc - Táborská pevnost Olomouc, Průvodní zpráva k výsledku (1_HiKK_N-map_TPO_Průvodní zpráva), ve formátu .pdf
- (2) Identifikace kulturně historických hodnot jednotky historické kulturní krajiny - Reliktní krajina Olomouc - Táborská pevnost Olomouc, Textová část (2_HiKK_N-map_TPO_Textová část), ve formátu .pdf
- (3) Tabulková příloha: Seznam identifikovaných znaků historické kulturní krajiny, které definují jednotku „Reliktní krajina Olomouc - Táborská pevnost Olomouc“ (3_HiKK_N-map_TPO_Stavby-a-objekty_v2) ve formátu .xlsx
- (4) Specializovaná mapa s odborným obsahem Identifikace kulturně historických hodnot historické kulturní krajiny: Reliktní krajina Olomouc - Táborská pevnost Olomouc (elektronická verze, 5_HiKK_Nmap_TPO_detaily) ve formátu .pdf
- (5) Dílčí mapové výstupy - detaily - k objektům Reliktní krajiny Olomouc - Táborské pevnosti Olomouc (5_HiKK_Nmap_TPO_detaily) ve formátu .pdf
- (6) Elektronická verze mapy (data včetně přidružených souborů, 6_GIS) ve formátu .mxd, .shp, .dbf, .sbn, .sbx, .prj, .shx.

Formát dat:

Vektorová data jsou uspořádána ve vrstvách v geografické databázi prostřednictvím programu ArcGIS 10.2. Veškerá data k mapovému projektu jsou dostupná v složce GIS.

Souřadnicový systém:

Data geografické databáze jsou uložena v souřadnicovém systému S-JTSK_Krovak_East_North (EPSG 5514)

Datová struktura jednotlivých vrstev map:

oznaceni (Text, 50 znaků): Označení prvku číslem pro vazbu na fotografie a další obrázky

nazev (Text, 50 znaků): Název objektu pro zobrazení v popise v mapě

typ_objekt (Text, 50 znaků): Základní typologie objektů

zachovalost (Text, 10 znaků): Základní členění objektů dle míry zachování
datace (Text, 10 znaků): určení doby vzniku jevu
popis (Text, 255 znaků): slovní popis jevu
vyznam (Text, 10 znaků): Základní členění objektů dle významu
katastr (Text, 50 znaků): Základní lokalizace objektu
literatura (Text, 255 znaků): uvedení nejdůležitější literatury
link (Text, 255 znaků): uvedení odkazu na objekty evidované v Památkovém katalogu NPÚ
RuleID (long integer): Reference do tabulky subtypů dle katalogu jevů